

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2018, sp. zn. 33 Cdo 1201/2017, ECLI:CZ:NS:2018:33.CDO.1201.2017.1

Číslo: 30/2019

Právní věta: Vady spočívající v neschopnosti vodícího psa disponovat vlastnostmi (schopnostmi) stanovenými vyhláškou č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, resp. tyto vlastnosti vůbec získat, lze vytknout u prodávajícího ve lhůtě šesti měsíců od předání, neboť jde o vady věci - specifické kompenzační pomůcky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.01.2018

Spisová značka: 33 Cdo 1201/2017

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Lhůty, Odpovědnost za vady, Smlouva kupní

Předpisy: § 504 obč. zák.
§ 597 obč. zák.
§ 599 odst. 1 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 21. 4. 2016, č. j. 28 C 54/2014-147, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 21. 4. 2016, č. j. 28 C 54/2014-158, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni do tří dnů od právní moci rozsudku 272 362 Kč oproti vydání vodícího psa - feny bez průkazu původu - křížence retrievera a australského ovčáka jménem M., číslo čipu, a rozhodl o náhradě nákladů řízení účastníků a státu.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. 10. 2016, č. j. 72 Co 293, 294/2016-188, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení účastníků a státu před soudy obou stupňů.

3. Soudy obou stupňů vycházely ze zjištění, že žalobkyně jako kupující a žalovaná jako prodávající uzavřely 1. 9. 2013 kupní smlouvu, jejímž předmětem byl „vodící pes M., hnědý melír (red merle), labradorský retriever x australský ovčák, číslo čipu“ (dále jako „vodící pes“), jeho předání a následný servis. Sjednaná cena vodícího psa (zahrnující náklady předání a zaškolení) činila 271 320 Kč včetně

daně z přidané hodnoty. Žalobkyně (kupující) písemně potvrdila, že psa převzala v dobré zdravotní kondici, že byla řádně poučena, jak o něho pečovat, a zaškolená, jak ho užívat. Vodící pes vykazoval vady (ze znaleckého posudku znalce S. B. z 22. 10. 2013 soudy vzaly za prokázané, že pes svými povahovými vlastnostmi ani stavem cvičenosti nesplňuje kritéria přílohy 2 vyhlášky č. 388/2011 Sb.), které žalobkyně u žalované vytkla dopisem z 27. 11. 2013. Dopisem ze dne 24. 1. 2014 žalobkyně odstoupila od kupní smlouvy; částka, kterou po žalované oproti vydání vodícího psa požaduje zaplatit, sestává z ceny vodícího psa ve výši 271 320 Kč a nutných nákladů ve výši 8.042 Kč, které zaplatila za znalecký posudek.

4. Na podkladě uvedených zjištění soudy obou stupňů posoudily právní vztah účastnic podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (viz § 3028 zákona č. 89/2012 Sb.; dále jen „obč. zák.“). Shodně dovodily, že účastnice uzavřely kupní smlouvu podle § 588 a násl. obč. zák., že předmět smlouvy – vodící pes – vykazoval vady a žalobkyni tak svědčí právo z titulu odpovědnosti za vady věci podle § 597 odst. 1 a 2 obč. zák. Právní názory soudů obou stupňů se rozešly v posouzení, zda žalobkyně vytkla vady vodícího psa v zákonné lhůtě podle § 599 odst. 1 obč. zák., tj. včas. Zatímco soud prvního stupně dovodil, že vodící pes jako kompenzační pomůcka pro nevidomou osobu nemůže být posuzován pouze jako zvíře, jehož vady je třeba reklamovat ve lhůtě šesti týdnů, a dospěl k závěru, že žalobkyně měla na vytknutí vad šest měsíců od převzetí vodícího psa, odvolací soud tomuto závěru nepřisvědčil s tím, že nemá oporu v zákoně. I pes vycvičený ke speciálním činnostem zůstává z povahy věci stále zvířetem a ve smyslu občanského zákoníku věcí, která měla mít v době předání výslovně vymíněné nebo obvyklé vlastnosti. Pokud nedostatek těchto vlastností činil psa neupotřebitelným, mohla žalobkyně od smlouvy odstoupit ve lhůtě šesti týdnů a jestliže tak neučinila, její právo z titulu odpovědnosti za vady věci zaniklo.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které považuje za přípustné, neboť napadený rozsudek závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně posoudil charakter vadné věci, jestliže vodícího psa pro účely reklamace vyhodnotil pouze jako zvíře a na základě toho určil nesprávně prekluzivní lhůtu k uplatnění vad podle § 599 odst. 1 obč. zák. Akcentuje, že nereklamovala vady psa, tj. nedostatek vlastností obvyklých pro daný druh zvířete (např. zdravotní stav nebo základní charakterové vlastnosti obvyklé u příslušné rasy), nýbrž vady kompenzační pomůcky. Má za to, že M. se speciálním výcvikem stala „něčím více, stala se zvláštní pomůckou pro těžce zrakově postižené – vodícím psem“ podle § 9 odst. 12 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, přičemž vlastnosti vodícího psa stanoví vyhláška č. 388/2011 Sb. Žalovaná se zavázala psa vycvičit k určenému účelu a tím mu přivodit specifické vlastnosti, resp. učinit z něj zvláštní pomůcku pro osoby s těžkým zrakovým postižením: reklamované vady jsou vadami kompenzační pomůcky a jsou přímým důsledkem nekvalitní práce žalované. Krom uvedeného žalobkyně odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně posuzoval platnost kupní smlouvy (při jejím uzavření nebyly naplněny požadavky § 40 odst. 5 obč. zák. na podpis smlouvy nevidomou osobou) i typ této smlouvy (jedná se spíše o smlouvu o dílo), a že nevzal v úvahu, že se jedná o spotřebitelskou smlouvu ve smyslu § 52 odst. 1 obč. zák., a proto nesprávně poměřoval odpovědnost za vady předmětu koupě ustanovením § 597 obč. zák. namísto § 616 a 620 odst. 1 obč. zák. Ze všech uvedených důvodů navrhla, aby dovolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že žalovaná je povinna zaplatit jí do tří dnů od právní moci rozsudku 272.362 Kč oproti vydání blíže specifikovaného vodícího psa, a nahradit jí náklady řízení před soudy obou stupňů a náklady odvolacího řízení.

6. Žalovaná navrhla, aby dovolání žalobkyně bylo jako nedůvodné zamítnuto. Podrobně se vyjádřila ke všem dovolacím námitkám (některé považuje za nepřipustné novum) a zcela se ztotožnila se

skutkovými i právními závěry odvolacího soudu.

III.

Přípustnost dovolání

7. V dovolacím řízení bylo postupováno podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 29. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., dále jen „o. s. ř.“).

8. Dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou (žalobkyní) při splnění podmínek uvedených v § 241 odst. 1, 4 a § 241a odst. 2 o. s. ř., a je přípustné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně na posouzení zda vodícího psa lze z hlediska § 599 odst. 1 obč. zák. zařadit výhradně do kategorie věc – zvíře.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Prostřednictvím jediného způsobilého dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, žalobkyně zpochybnila závěr odvolacího soudu, že svá práva z titulu odpovědnosti za vady vodícího psa neuplatnila včas, neučinila-li tak ve lhůtě šesti týdnů určené pro vytknutí vad zvířat.

10. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

11. Podle § 597 obč. zák. jestliže dodatečně vyjde najevo vada, na kterou prodávající kupujícího neupozornil, má kupující právo na přiměřenou slevu ze sjednané ceny odpovídající povaze a rozsahu vady; jde-li o vadu, která činí věc neupotřebitelnou, má též právo od smlouvy odstoupit (odst. 1). Právo odstoupit od smlouvy má kupující i tehdy, jestliže jej prodávající ujistil, že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, a toto ujištění se ukáže nepravdivým (odst. 2).

Podle § 504 obč. zák. nabyvatel může uplatňovat nárok z odpovědnosti za vady u soudu jen tehdy, vytkl-li vady bez zbytečného odkladu poté, kdy měl možnost věc prohlédnout. Nabyvatel může vadu vytknout nejpozději do šesti měsíců, pokud zákon nestanoví jinak. Nevytkne-li v této lhůtě vadu, právo zanikne.

Podle § 599 odst. 1 obč. zák. vady musí kupující uplatnit u prodávajícího bez zbytečného odkladu. Práva z odpovědnosti za vady se může kupující domáhat u soudu, jen jestliže vady vytkl nejpozději do šesti měsíců, jde-li o vady krmiv, do tří týdnů a jde-li o vady zvířat, do šesti týdnů od převzetí věci.

Ustanovení § 599 odst. 1 obč. zák. představuje speciální úpravu k § 504 obč. zák. týkající se délky lhůt stanovených pro vytknutí vad krmiv a vad zvířat; lhůta běží od převzetí věci kupujícím, resp. váže se k objektivní okolnosti, kterou je převzetí věci (§ 591 obč. zák.). V případě obou uvedených zákonných ustanovení jde o prekluzivní lhůty. Jestliže kupující nenotifikuje vady věci včas, jeho práva z odpovědnosti za vady věci zanikají. K zániku práva soud přihlíží z úřední povinnosti. Odpovědnost za vady uplatňuje kupující u prodávajícího jednostranným právním úkonem; účinky tohoto právního úkonu nastávají okamžikem, kdy prodávajícímu došel projev vůle kupujícího. Pouze pro ty vady, které byly vytknuty ve stanovených lhůtách, může kupující uplatňovat své nároky z odpovědnosti za vady v soudním řízení. Od vytknutí vady mu běží tříletá promlčecí doba, v níž může své právo uplatnit u soudu (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 až 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1739 – 1740).

12. Občanský zákoník ve znění do 31. 12. 2013 na zvíře nahlíží jako na zvláštní druh věci movité, čemuž nasvědčuje právě jeho ustanovení § 599. Žádnou další úpravu odlišující zvířata, resp. např. nakládání s nimi nebo jejich ochranu, od jiných movitých věcí neobsahuje (to upravovaly zvláštní zákony).

13. Podstatu sporu tvoří posouzení, zda z hlediska aplikace § 599 obč. zák. je vodící pes „pouze“ zvířetem nebo (živou) věcí představující specifickou kompenzační pomůcku. Předně, neexistuje druh psa označovaný jako „vodící“ pes; uvedený přídomek naznačuje, že vodící pes je zvířetem, které má krom vlastností náležejících psovi jako zvířeti rovněž vlastnosti, resp. schopnosti charakterizované označením „vodící“. Na základě zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, lze vodícího psa označit za zvláštní (kompenzační) pomůcku. Lze sice přisvědčit žalované, že samotné označení na základě tohoto zákona z vodícího psa automaticky nečiní pro účely § 599 odst. 1 obč. zák. jinou věc než zvíře. „Nástavbu“ zvířete – vodícího psa tvoří právě soubor vlastností, resp. schopností a stav cvičenosti, které jej činí vodícím a které jsou vymezeny v příloze 2 („Dovednosti vodícího psa“) vyhlášky č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Uvedené vlastnosti, resp. schopnosti a stav cvičenosti nemá každý pes, nýbrž pouze takový pes, který podstoupil speciální výchovu a výcvik, na jejichž základě se z něj (psa – zvířete) stala specifická kompenzační pomůcka pro zdravotně postižené. Vodícího psa je proto nezbytné posuzovat současně jako zvíře a (živou) věc – specifickou kompenzační pomůcku; přitom je třeba pečlivě lišit, které případné vady má pes jako zvířecí druh (vady zvířete) a které vady se týkají nedostatků té jeho složky, která je kompenzační pomůckou (a činí jej vodícím psem). Pokud vodící pes vykazuje vady, které by bylo možno přisoudit jakémukoliv psovi (např. skrytá nemoc nebo zranění, výskyt dysplazie kyčelního kloubu, apod.), pak je na místě požadovat, aby byly vytknuty v prekluzivní lhůtě šesti týdnů po převzetí. Avšak vady spočívající v neschopnosti vodícího psa disponovat vlastnostmi (schopnostmi) stanovenými vyhláškou č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, resp. tyto vůbec získat, lze vytknout do šesti měsíců od předání, neboť jde o vady věci – specifické kompenzační pomůcky.

14. Jak vyplývá z odůvodnění dovoláním napadeného rozhodnutí, odvolací soud ze shora uvedených závěrů nevycházel a na vodícího psa nenahlížel jako na věc představující kompenzační pomůcku. Žalobkyni tak odepřel její práva z titulu odpovědnosti za vady věci – specifické kompenzační pomůcky s nesprávným závěrem, že zanikla z důvodu prekluze. Na základě závěrů Nejvyššího soudu je však zřejmé, že převzala-li žalobkyně vodícího psa M. 1. 9. 2013 a uplatnila-li vady vodícího psa u žalované dopisem z 27. 11. 2013 (dopisem z 24. 1. 2014 pak odstoupila od kupní smlouvy), učinila tak včas v šestiměsíční zákonné lhůtě běžící od převzetí věci podle § 599 odst. 1 obč. zák.

15. Nezbyvá než uzavřít, že žalobkyni se uplatněnou dovolací námitkou podařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu.

16. Vymezení, v čem dovolatelka spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je třeba provést pro každý jednotlivý dovolací důvod (pro každou otázku hmotného nebo procesního práva) samostatně. Jen tak bude zaručeno splnění účelu novely občanského soudního řádu (zákona č. 404/2012 Sb.), když dovolatelé (resp. jejich právní zástupci) budou před podáním dovolání u každého jednotlivého dovolacího důvodu nuceni posoudit, zda daná konkrétní právní otázka již byla v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena, případně jakým způsobem, a zda tedy vůbec má smysl se v této právní otázce na Nejvyšší soud obracet (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2015, sp. zn. [30 Cdo 3023/2014](#)).

17. Ve zbývajících částech dovolání žalobkyně u žádné z dalších dovolacích námitek nevymezila zákonem požadovaným způsobem (srov. § 241a odst. 2 a § 237 o. s. ř. a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č.

4/2014), v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání.

18. Požadavek, aby dovolací soud posoudil „jinak“ platnost kupní smlouvy (neboť nebyly naplněny požadavky kladené § 40 odst. 5 obč. zák. na podpis smlouvy nevidomou osobou a nárok žalobkyně měl být proto posouzený jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení) a uplatňovaný nárok z titulu odpovědnosti za vady věci, a to podle § 616 a 620 odst. 1 obč. zák. namísto § 597 a 599 obč. zák. (neboť odvolací soud nevzal v úvahu, že se jedná o spotřebitelskou smlouvu ve smyslu § 52 odst. 1 obč. zák.), není řádným vymezením přípustnosti dovolání v režimu § 237 o. s. ř., neboť významově neodpovídá tomu, aby „dovolacím soudem (již dříve) vyřešená právní otázka byla (dovolacím soudem) posouzena jinak“ (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1172/2013](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 80/2013). Z obsahu dovolání je navíc zřejmé, že žalobkyně se nedomáhá toho, aby dovolací soud posoudil určitou, jím již v minulosti vyřešenou otázku hmotného nebo procesního práva jinak, nýbrž toho, aby posoudil věc odlišně („jinak“) od odvolacího soudu. V případě námitky, že odvolací soud posoudil inkriminovanou smlouvu nesprávně jako smlouvu kupní, ačkoliv se jedná typově spíše o smlouvu o dílo, není vůbec specifikováno, které ze čtyř kritérií přípustnosti dovolání uvedených v § 237 o. s. ř. má dovolatelka za splněné.

19. Absence správného údaje o tom, v čem podle žalobkyně spočívá splnění předpokladů přípustnosti dovolání (tj. správného vymezení přípustnosti ve smyslu § 237 o. s. ř.), zatěžuje podání v této části kvalifikovanou vadou, kterou již nelze odstranit, a pro kterou se dovolací soud shora uvedenými námitkami žalobkyně nemohl zabývat.

20. Vzhledem k tomu, že pro dovolací přezkum byla otevřená výhradně námitka, že odvolací soud posoudil nesprávně délku prekluzivní lhůty k uplatnění (vytknutí) vad podle § 599 odst. 1 obč. zák. a že odvolací soud tuto otázku posoudil v rozporu se shora uvedeným výkladem dovolacího soudu (v důsledku čehož dospěl k nesprávnému závěru, že práva žalobkyně z titulu odpovědnosti za vady vodícího psa zanikla), nezbývá než uzavřít, že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá z hlediska uplatněného dovolacího důvodu na nesprávném právním posouzení věci. Nebylo přitom zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad uvedených v ustanoveních § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a), b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., a nebyla zjištěna ani jiná vada řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

21. Protože se žalobkyni podařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí, dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a odst. 2 věta první o. s. ř.).